

In de Grasgids kom je niet zomaar

Als een enkele plant goed is, wil dat nog niet zeggen dat die geschikt is

Opname in de Grasgids biedt de eindgebruiker de garantie dat hij een gras van topkwaliteit aanschaft. De grassen die in de gids worden opgenomen, zijn grondig getest. De kwekers werken jaren aan een nieuw ras en vervolgens wordt het nog eens vier jaar getest. Pas daarna kan het worden opgenomen in de Grasgids, en dat gebeurt pas als het hoger scoort dan nummer zes van de gids.

Auteur: Theo Haerkens

Voor kwekers van graszaad is het elk jaar weer spannend of hun nieuwe gras wordt opgenomen in de Grasgids. In de gids staan de absolute topproducten die de branche te bieden heeft. 'Het is niet eenvoudig om erin te worden opgenomen, maar je valt er ook niet meteen weer uit', formuleert Jan van den Boom, productmanager bij Barenbrug Holland bv in Nijmegen.

Een nieuw gras wordt alleen in de gids opgenomen als het hoger scoort dan de nummer zes op de lijst. Zo worden kwekers gestimuleerd om daadwerkelijk met wat nieuws en wat beters te komen dan wat er al op de markt is. De beoorde-

ling gebeurt grondig door onafhankelijke onderzoekers van PPO in Lelystad, een onderdeel van de Wageningen Universiteit. Een gunstige beoordeling vormt een kwaliteitsgarantie voor de eindgebruiker en geeft de Grasgids zijn status.

De beoordeling van een nieuw ras gebeurt aan de hand van zo'n 25 criteria, waarvoor de gezamenlijke kwekers zelf het protocol hebben opgesteld. Essentieel daarbij is dat een nieuw ras zich duidelijk moet onderscheiden van de bestaande rassen. Het ideale gras voor sportvelden en recreatieterreinen heeft veel blad, weinig stengels en weinig aren. Belangrijke andere criteria zijn de bladkleur

en -breedte, de standvastigheid tegenover onkruid en andere grassen (het gras mag zich niet laten verdringen en moet onkruid geen ruimte laten), resistentie tegen ziekte en de tolerantie voor droogte en vocht, schaduw, kort maaien en betreding.

Voor greenkeepers en gemeenten is het bovendien van groot belang dat het gras niet te hard groeit, zodat het niet te vaak gemaaid hoeft te worden. Voor de telers van gras is het van belang dat een ras flink wat zaad produceert. Als een gras minder dan duizend kilo zaad per hectare oplevert, is het voor een kweker vaak de moeite niet waard.

6 min. leestijd

Vijftienhonderd kilo per hectare geldt als normaal en tweeduizend is goed. Een probleem is dat gras minder zaad opleveren naarmate ze sterker zijn. Engels raaigras produceert meer zaad dan veldbeemdsoorten.

De Grasgids onderscheidt soorten die geschikt zijn voor sport en recreatie en soorten die zich beter lenen voor andere doeleinden. Gras voor sportvelden moet in elk geval bestand zijn tegen intensieve betreding. Het moet zich snel herstellen en het is ook belangrijk dat het gras in de zomer en winter groen blijft, omdat veel sportvelden het hele jaar door worden gebruikt.

Een nieuw gras wordt alleen in de gids opgenomen als het hoger scoort dan de nummer zes op de lijst

Mengsels

Kwekers testen en vermeerderen hun grassen in monoculturen, maar in de praktijk worden de grassen nooit zo gebruikt. 'Dat werkt niet', aldus Van den Boom. 'Meestal gaat het om twee of drie rassen die in combinatie worden gebruikt. Soms zitten er vijf in een mengsel. Het kan zijn dat een topertje zich tijdens het kiemproces makkelijk laat wegdrukken. In dat geval stellen we een mengsel samen met zeventig procent van dat topas en dertig procent van een ander ras. Uiteindelijk krijg je dan op het veld een mooie fifty-fiftyverdeling.' Voor sport- en speelvelden bevatten mengsels vooral Engels raaigras, veldbeemd en roodzwenkgras. De verhouding waarin de soorten worden gebruikt, hangt onder meer af van de behoefte aan vocht en bemesting en de snelheid waarmee het gezaaide gras opkomt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen grasmatten die het hele jaar door intensief worden gebruikt, zoals voetbalvelden, en grasmatten die vooral in de zomer op de proef worden gesteld, zoals het gras van campings en op speelveldjes.

Voor siergazons gelden weer andere eisen. Als regel bevatten die geen Engels raaigras. De snelheid waarmee het gras ontkiemt, wortel schiet en zich vestigt, is hier minder belangrijk. De mengsels voor siergazons bestaan vooral uit veldbeemdgras, rood- en hardzwenkgras en struisgras. Siergazons hebben een fijne en dichte zode; ze verdragen betreding in de zomer beter dan in de winter. Struisgras en roodzwenkgras ontwikkelen uitlopers waarmee kale plekken snel dichtgroeien. Gras voor wegbermen moet een sterke zode vormen, zich snel vestigen en, wat heel belangrijk is: niet te hard groeien, want dan moet het te vaak worden gemaaid en dat is een kostenpost die gemeenten graag beperken. Gras op dijken moet, anders dan gras voor siergazons, vooral bestand zijn tegen betreding in de winter; het moet dan ook goed tegen vocht kunnen. In de zomer moet het weer bestand zijn tegen droogte. Om die reden bevat het een flinke component roodzwenk- en veldbeemdgras.

Kwekers houden met al deze elementen rekening als ze zich nieuwe doelen stellen en proberen de kwaliteit van hun zaden te verbeteren. Daarbij is het heel gebruikelijk dat ze een horizon aanhouden van wel twaalf tot vijftien jaar. Met nieuwe technieken waarbij DNA-scores met de computer worden geanalyseerd, kunnen resultaten van kruisingen sneller worden beoordeeld en geselecteerd. Daardoor kunnen kwekers drie tot vier jaar besparen bij de ontwikkeling van een nieuw ras. Het gaat uitdrukkelijk niet om het veranderen van de erfelijke factoren, maar om het herkennen ervan. Genetische aanpassing van het materiaal is in Europa niet toegestaan en dat betekent dat zo'n ras in Nederland niet op de markt mag worden gebracht. In de Verenigde Staten mag het wel.

Selecteren

In principe gaan kwekers uit van het materiaal dat ze in huis hebben en proberen ze dat te verbeteren. Een enkele keer maken ze gebruik van grassen die op straat te vinden zijn en bijvoorbeeld in spleten tussen het asfalt groeien. Grassprietjes die het daar volhouden, moeten wel taai zijn en zich goed kunnen handhaven. Die eigenschap is voor veel toepassingen aantrekkelijk. In essentie begint elk kweekprogramma met het creëren van genetische variatie. Kruisbestuivers, zoals Engels raaigras en roodzwenkgras, laten zich op die manier gemakkelijk vermenigvuldigen. Daarna is het een kwestie van vermeerderen, opnieuw kruisen en eindeloos selecteren. Jan van den Boom: 'Wij zijn blij als uit de vijfduizend testveldjes die we elk jaar inzaaien, na drie jaar testen

SPECIAL GRAS

één of twee nieuwe rassen komen die zo goed zijn dat ze in de Grasgids worden opgenomen. Vijfennegentig procent valt af en maar vijf procent gaat door naar de officiële beproeving.'

De kweekprogramma's zijn niet alleen uiterst zorgvuldig opgezet, ook worden de nieuwste technieken gebruikt. Omdat veldbeemdgras zich niet goed leent voor gericht kruisen, wordt gewerkt met andere methoden om tot de gewenste variatie te komen. Door middel van bestraling en het gebruik van het chemische middel colchicine kan bij diploïde rassen het aantal chromosomen worden verhoogd. Dat maakt het mogelijk om rassen die in eerste aanleg een verschillend aantal chromosomen bezitten toch te kruisen. De nakomelingen moeten zich daarna op een natuurlijke manier verder kunnen voortplanten.

Kruisbestuivers, zoals Engels raaigras en roodzwenkgras, laten zich op die manier gemakkelijk vermenigvuldigen

Graspollen

Na de eerste kruising wordt het zaad uitgezaaid; de eerste generatie nakomelingen wordt scherp geselecteerd op gewenste eigenschappen. De vorm van de plant is belangrijk: een veld vol graspollen voetbalt en golft niet lekker. Resistentie tegen ziekte weegt steeds zwaarder, omdat het gebruik van ziektebestrijdingsmiddelen in verband met milieubelasting en duurzaamheid steeds minder wordt toegestaan en vanaf 2020 helemaal niet meer mag. Hier is voor kwekers een wereld te winnen. De fijnheid van het blad en de gevoeligheid van de plant voor droogte en overvloedig vocht zijn eveneens selectiecriteria. Om die eigenschappen goed en gecontroleerd op de proef te kunnen stellen, beschikken kwekers over geavanceerde laboratoria met klimaatkamers waar de resistentie tegen ziekte en de gevoeligheid voor klimatologische omstandigheden goed kunnen worden getest. Ook als een enkele plant zich goed gedraagt, wil dat niet zeggen dat die geschikt is. Gras moet

Jan van den Boom

het goed doen in een gazon en de bodem op de juiste manier bedekken. Om dat allemaal te testen, beschikken de kwekers over honderden gazonnetjes van vijftig bij vijftig centimeter. Hier kan onder meer worden getest hoe de grasmat zich gedraagt als die wordt belast of extra kort wordt gemaaid. Een aparte machine, een wals met noppen, bootst het effect van voetbalschoenen na. Bij Barenbrug wordt die van augustus tot mei twee keer per week over de veldjes gereden en dan is goed te zien in hoeverre een nieuwe variant daartegen bestand is en hoe snel die herstelt. Alleen de taaiste planten blijven over en gaan door naar de volgende ronde.

Daarin wordt het gras uitgezaaid in een veld met daaromheen rogge. De opschietende rogge isoleert het gras van de omgeving en voorkomt dat de wind de aren met vreemde pollen bevrucht. Op

deze manier kan de kweker aan voldoende materiaal komen voor verdere tests en verdere selectie. Als de kweker na ongeveer vijf jaar tevreden is met zijn nieuwe ras, begint de officiële testperiode bij PPO, op proefvelden verspreid over het hele land. Die testperiode duurt bij elkaar vier jaar.

Buitenland

Graskwekers werken wereldwijd en moeten ervoor zorgen dat hun producten overal kunnen worden verkocht. Maar dat wil niet zeggen dat een gras dat in de Nederlandse Grasgids op de eerste plaats staat, bijvoorbeeld in de gids in Engeland net zo goed scoort. De criteria die de keurmeesters aanhouden wegen niet overal even zwaar. Zo legt het criterium 'betreding' in Groot-Brittannië minder gewicht in de schaal bij de eindbeoordeling dan in Nederland. Dat komt doordat er in Groot-Brittannië

Zo kan de kweker aan voldoende materiaal komen voor verdere tests en verdere selectie

meer ruimte is, waardoor sportvelden minder duur zijn en dus ook minder intensief worden gebruikt. De Grasgids kent een beperkt aantal rassen. Komen er rassen bij, dan vallen er automatisch ook enkele af. Dat betekent niet dat de kweker ze dan onmiddellijk uit zijn assortiment moet halen: hij mag ze nog wel een aantal jaren verkopen. In het buitenland zijn de spelregels weer anders. In Engeland kan een ras bijvoorbeeld langer op de lijst blijven staan en Duitsland hanteert weer andere regels. Duidelijk is dat greenkeepers van velden waaraan de hoogste eisen worden gesteld, zoals in stadions van topclubs in het voetbal, het beste willen wat de markt te bieden heeft. Dat wil echter niet zeggen dat elke club hetzelfde gras zal kiezen; de omstandigheden in het stadion in Moskou zijn immers niet hetzelfde als die in de stadions van Barcelona of Madrid. 'Engels raai gras, een belangrijke component in voetbalvelden, wordt in het noordwesten van de Verenigde Staten wel gebruikt, maar in Florida, Australië en Brazilië floreert het niet', zo illustreert Van den Boom.

Be social

Scan of ga naar:

www.Greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-7191

Aquaco B.V. is de one stop shop in watertechniek

Ontwerp • Engineering • Realisatie • Service en onderhoud

www.aquaco.nl

AQUACO
Specialist in H₂O

We love making water work